

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ /

97 WYD. 2 / 2022

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISSN 1428-9199

AKTYWNY WYPOCZYNEK NAD BAGRAMI!

“STAŁ DWÓR SZLACHECKI” ... ALE TYLKO PÓŁ ROKU!

PRZEDSZKOLAKI ZDOBYŁY KOPCE

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

UCHWAŁY RADY DZIELNICY

Od ostatniego numeru „Głosu Podgórze” odbyła się jedna sesja na której Rada Dzielnicy przyjęła jedenaście uchwał.

Rada dokonała **wstępnego rozdysponowania środków na rok 2023**. Ostateczny podział środków budżetowych dopiero przed nami. Przyszłoroczny budżet na tą chwilę wyniesie 3 257 585,00 zł.

- 431 000,00 zł przeznaczone zostało na remonty w placówkach oświatowych,
- 370 000,00 zł na roboty budowlane związane z ogródkami jordanowskimi, zieleńcami i skwerami,
- 1 604 585,00 zł rozdysponowano na remonty dróg i chodników na terenie naszej dzielnicy,
- 60 000,00 zł na remonty na obiektach sportowych,
- 238 000,00 zł na organizację lokalnych wydarzeń kulturalnych,
- 87 000,00 zł przeznaczono na działania z obszaru bezpieczeństwa,
- 180 000,00 zł na dzielnicowy program wspierania osób niepełnosprawnych,
- 167 000,00 zł zostanie rozdysponowane na zadania z zakresu wspierania działalności miejskich szkół i placówek oświatowych, kultury, sportu, pomocy społecznej i zdrowia,
- 20 000,00 zł przeznaczono na komunikację z mieszkańcami,
- 8 000,00 zł na współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- 2000,00 zł to koszt związany z utrzymaniem AED w siedzibie Rady Dzielnicy,
- 90 000,00 zł pozostawiono na tą chwilę w rezerwie. Jest to szczególnie ważne ze względu na rosnące koszty inwestycji i remontów.

Rada **pozytywnie zaopiniowała** zbycie w trybie bezprzetargowym działek nr 264/7 o pow. 3 m² oraz nr 264/10 o pow. 6 m² obr. 51 jedn. ewid. Podgórze, położonych w rejonie ul. Henryka Kamieńskiego. Pozytywna opinia wynikała z niewielkiego rozmiaru ww. działek i niemożności wykorzystania ich na cele publiczne.

Pozytywną opinię uzyskała również **nowa organizacja ruchu na ul. Niwy**. Rada zaproponowała dwie uwagi do przedstawionego projektu:

- proponuje się zmianę oznakowania z „droga wewnętrzna” (D-47) na „strefa ruchu” (D-52);
- proponuje się dopuszczenie dwukierunkowego ruchu rowerowego.

Podobnie rada zaopiniowała również **zmiany organizacji ruchu na ul. Legionów Piłsudskiego**. Jedyną uwagę do proponowanych zmian było zmniejszenie ilości miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych z dwóch do jednego. W opinii rady proponowane zmiany powinny uregulować ten obszar zwłaszcza w zakresie dzikiego parkowania i utrudnień w przejeździe.

Rada obradowała również nad wydaniem opinii dot. koncepcji pn.: „Wielowariantowa koncepcja budowy linii tramwajowej wraz z pętlą tramwajową oraz parkingiem P+R i rozbudową ulicy Domagały w obszarze Rybitw – Część I”. W związku z faktem, iż na aktualnym stanie dokumentacji żaden wariant nie spełnia w pełni oczekiwań Rady Dzielnicy XIII, **Rada nie była w stanie wydać pozytywnej opinii dla żadnego z wariantów**. Rada przekazała **szereg uwag do przedstawionej dokumentacji**. W opinii rady projekt powinien uwzględniać następujące propozycje:

1. Na odcinku pętla Mały Płaszów – ul. Mierzeja Wiślana/ Golikówka:
 - a. Należy utrzymać wspólny przystanek tramwajowy Mały Płaszów w kierunku Ronda Grzegórzeckiego

GŁOS PODGÓRZA

Biuletyn Informacyjny Rady Dzielnicy XIII Podgórze
Wydawca: Rada i Zarząd Dzielnicy XIII Podgórze
Redaktor odpowiedzialny za wydanie: Jarosław Komorniczak
Redaktor prowadzący: Szymon Turcza-Jurczyński
Redaktor Naczelny: Szymon Toboła
Projekt graficzny i skład: Szymon Turcza-Jurczyński
Druk: Wydawnictwo „Triada” Wojciech Wicher
Nakład: 2500 egz.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze
Rynek Podgórski 1, pokój 12
tel. 12 656 62 25, tel./fax 12 423 55 29
e-mail: rada@dzielnica13.krakow.pl
www.dzielnica13.krakow.pl
facebook.com/DzielnicaXIIIPodgorze

Zapraszamy Mieszkańców do kontaktu w sprawie artykułów i nadsyłania tekstów! Zdjęcia prosimy przysyłać w osobnych plikach.

(dla tramwajów rozpoczynających bieg na pętli, jak i z kierunku Rybitw).

- b. Należy przewidzieć możliwość połączenia z planowaną Trasą Ciepłowniczą (w tym z potencjalną linią tramwajową) c. Należy przeanalizować formę pętli „Mały Płaszów” w zakresie roli i funkcji, jaką ma pełnić w nowym układzie sieci tramwajowej (szczególnie w zakresie zmiany jej funkcji z pętli końcowej na wspomagającą, odwrócenia kierunku ruchu tramwajów w celu uzyskania wspólnego przystanku przyjazdowego -tranzytowego). Należy zapewnić jej skomunikowanie z siecią autobusową.
2. Na odcinku od ul. Mierzeja Wiślana/Golikówka do ul. Półłanki:
 - a. Należy przeanalizować możliwość poprawy integracji przesiadek pomiędzy środkami transportu (tramwaj, autobus) dla kierunku głównego na węzłach przystankowych „Albatrosów” oraz „Jeżowa” np. poprzez zastosowanie wspólnego pasa autobusowo-tramwajowego (PAT) wraz ze wspólnym przystankiem autobusowo-tramwajowym, pomiędzy istniejącymi nawrotkami na ciągu głównym.
 - b. Należy przeanalizować możliwość poprawy integracji przesiadek pomiędzy środkami transportu (tramwaj, autobus) dla kierunku poprzecznego (na Złocień/Bieżanów) na węźle przystankowym „Półłanki” np. poprzez zastosowanie wspólnego pasa autobusowo-tramwajowego (PAT) wraz ze wspólnym przystankiem tramwajowo-autobusowym na wylocie skrzyżowania na ulicy Półłanki.
 3. Na odcinku od ul. Półłanki do końca zakresu koncepcji:
 - a. Jako preferowaną lokalizację pętli tramwajowej na Rybitwach wskazuje się północną stronę ul. Trakt Papieński w proponowanym wariantcie W2 lub W7.
 - b. Ze względu na ograniczoną przepustowość węzła trasy S7 z ul. Śliwiaka, wnioskuję się o przeanalizowanie możliwości wykonania bezkolizyjnego przejścia przez trasę S7 w formie tunelowej.
 - c. Ze względu na ograniczoną przepustowość węzła trasy S7 z ul. Śliwiaka Rada negatywnie opiniuje dodatkowe przekroczenia trasy tramwajowej przez ulicę Śliwiaka na odcinku od skrzyżowania z ul. Wrobela do węzła z S7. Dodatkowe wyprowadzenia torowiska na potrzeby „Nowego Miasta” mogą mieć miejsce co najwyżej w ramach skrzyżowania ul. Śliwiaka z ul. Wrobela.
 - d. Pętle autobusowo-tramwajowe w lokalizacjach zgodnych z koncepcjami W2 i W7 powinny posiadać bezpośrednie lub pośrednie połączenie z ul. Łutnia.
 - e. Wnioskuję się o zaprojektowanie wyprowadzenia torowiska tramwajowego po wschodniej stronie trasy S7, w celu umożliwienia wykonania łącznika z torowiskiem wzdłuż ulicy Igołomskiej
 - f. Ze względu na ograniczoną przepustowość węzła trasy S7 z ul. Śliwiaka Rada wnioskuję o przeanalizowanie możliwości modernizacji węzła trasy S7 i zastąpienie istniejącego węzła typu WB na węzeł typu WA lub inną formę węzła typu WB o większej przepustowości np. węzeł typu odwrócony diament (ang. Diverging Diamond Interchange lub ang. double crossover diamond - DCD)

dej dzielnicy”, rada zaproponowała następującą lokalizację na posadowienie toalety: plac zabaw na działce nr 53/32 obr. P-17 jedn. ewid. Podgórze, przy ul. Płaszowskiej w Krakowie. Jako alternatywną lokalizację proponuje się Smoczy Skwer przy ul. Lipskiej, działka nr 32/29 obr. P-18.

Rada objęła swoim patronatem „Dni Projektu Erasmus+”.

Rada zajęła się również zapotrzebowaniem na miejsca dla pojazdów dostawczych na ul. Romanowicza. W opinii rady możliwość zatrzymania pojazdu w określonym miejscu na określony czas w celu dostaw przy ulicy Romanowicza jest konieczna, dlatego dotychczasowa możliwość postoju na dotychczasowych warunkach powinna być zachowana.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze przyłącza się do apelu Prezydenta Miasta Krakowa zaprasza mieszkańców i mieszkanki Krakowa oraz zainteresowane organizacje pozarządowe do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych dotyczących wprowadzenia zmian w Statucie Rady Krakowskich Seniorów. Prowadzone przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK konsultacje trwają do 15 lipca 2022 r. Celem konsultacji jest pozyskanie uwag, wniosków i propozycji mieszkańców i mieszanek Krakowa oraz organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zainteresowani udziałem w konsultacjach mają możliwość skorzystać także z dyżurów telefonicznych eksperta pod numerem telefonu 12 445 96 66 w dniach:

- 1 lipca 2022 r. w godzinach 12.00-18.00
- 12 lipca 2022 r. w godzinach 11.00 – 15.00
- 15 lipca 2022 r. w godzinach 10.00-14.00

Wnioski, uwagi propozycje można przekazywać za pomocą formularza konsultacyjnego nie później niż do 15 lipca 2022 r.

■ oprac. Jarosław Komorniczak
Członek Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze

Aktywny wypoczynek nad Bagrami! Dzielnicowy Zalew służy aktywnym! s. 5

Lato, aktywność fizyczna i Zalew Bagry. Zapraszamy wszystkich biegaczy i amatorów aktywnego wypoczynku do wzięcia udziału w regularnych treningach biegowych. Wspierana przez Radę Dzielniczy inicjatywa "Biegu nad Bagrami" realizowana jest cyklicznie od wielu lat!

Podgórska Przestrzeń Dobrego Dialogu s. 9

Działania projektu „Podgórska Przestrzeń Dobrego Dialogu” coraz intensywniej wypełniają podgórską przestrzeń! W tekście przybliżamy znaczenie tej inicjatywy i prezentujemy podsumowanie działań w jej ramach.

“Stał dwór szlachecki”... ale tylko pół roku! s. 10

Prezentujemy wyjątkową próbę opowiedzenia o mieście za pośrednictwem historii czterech pałaców dworskich. Wystawa czasowa stworzona przez Muzeum Podgórza jest już otwarta i dostępna dla wszystkich zwiedzających!

Przedszkolaki zdobyły kopce s.11

Zakończyła się wiosenna edycja projektu edukacyjnego „Przedszkolaki szlakiem kopców krakowskich” realizowanego przy wsparciu Rady Miasta Krakowa. Najmłodsi część projektu realizowali na terenie Dzielniczy Trzynastej.

Sezon sparingowo-treningowy dla “Brunatnych” rozpoczęty s. 12

Letni okres przygotowawczy dla piłkarzy czas zacząć. Garbarnia rozpoczyna lato starciem ze znanym wszystkim mieszkańcom Krakowa klubem TS Wisła Kraków. Przedstawiamy relację z meczu, wnioski trenera i perspektywy klubu z Dzielniczy na przyszły sezon.

Patrząc na Podgórze czyli rola “Trzynastki” w powstaniu Krakowa s. 13

Dzisiejszy Kraków powstał z połączenia trzech miast. Dopiero na początku XX w. przyłączono do niego Podgórze, które niegdyś funkcjonowało jako osobne miasto. Maciej Mieźian w historycznej analizie opowiada losy naszej Dzielniczy i zwraca uwagę na wiele nieoczywistych obecnie faktów z dziejów naszych przodków!

AKTYWNY WYPOCZYNEK NAD BAGRAMI! DZIELNICOWY ZALEW SŁUŻY AKTYWNYM!

Wspierana przez Radę Dzielnicy inicjatywa "Biegu nad Bagrami" realizowana jest cyklicznie od 2015 roku. W tym roku warto skupić się na regularnej działalności miłośników sportu i promotorów aktywności fizycznej ze Stowarzyszenia I Ty Możesz Być Wielki!

ZALEW NIE TYLKO DLA PLAŻOWICZÓW!

Zacznijmy od zwrócenia uwagi na rolę samych Bagrów w promocji zdrowego stylu życia i aktywizacji mieszkańców Dzielnicy. Największy zbiornik wodny w tej części miasta, czyli znany i uwielbiany przez mieszkańców „Trzynastki” Zalew Bagry stanowi dla wielu wybawienie w najgorętszych miesiącach roku. W tym sezonie szukający ochłody w postaci cienia i przyjemnej wody również mogą polegać na Bagrach. Tłumy wypoczywające na plażach potwierdzają słuszność kolejnych inwestycji realizowanych między innymi w ramach Budżetu Obywatelskiego i rozbudowy infrastruktury dostosowanej do szukających ochłody

rodzin. Co roku liczne inicjatywy realizowane w okolicy Zalewu udowadniają też, że otoczenie jeziora sprzyja niemal każdej formie aktywności na świeżym powietrzu. Zapewnienie możliwości do realizacji obu tych potrzeb i wspieranie inicjatyw ułatwiających mieszkańcom korzystanie z Zalewu Bagry to jedno z podstawowych zadań Rady Dzielnicy.

REGULARNE BIEGANIE KLUCZEM DO SUKCESU

W ubiegłym roku w „Głosie Podgórze” opisywaliśmy inicjatywę Biegu organizowanego przez Stowarzyszenie I Ty Możesz Być Wielki. Uczestnicy mieli do wyboru bieg crossowy na dystansie 10 km (określany przez organizatorów jako Bieg Główny) lub 3 km, a wyniki w klasyfikacji „Open” oraz z podziałem na płeć przekładały się na nagrody i klasyfikację zawodników. Takie wydarzenia to ważny element promocji zdrowego stylu życia i okazja do doświadczenia rywalizacji sportowej. W bieganiu chodzi jednak przede wszystkim o regularność i systematyczność, dlatego w tym roku zwracamy uwagę czytelników właśnie w tym kierunku!

Systematyczne treningi organizowane są przez Stowarzyszenie I Ty Możesz Być Wielki oraz sympatyków regularnie od niemal 10 lat. W tym czasie grupy sportowe spotykają się o dogodnych godzinach i odbywają pełne treningi biegowe. Na „sesję treningową”, jak tłumaczą organizatorzy, składa się część pierwsza w postaci rozbiegania i rozgrzewki biegowej, biegów zadaniowych i ćwiczeń przeznaczonych dla biegaczy i osób chcących zadbać

o sprawność swojego ciała. Chociaż wykonywane przez biegaczy aktywności kryją się w tym artykule pod trudnymi, specjalistycznymi określeniami, jak podkreślają organizatorzy zajęcia są ogólnodostępne i zaplanowane w taki sposób, by nawet najbardziej stroniący od aktywności amatorzy mogli ze spokojem odnaleźć się w grupie i poradzić sobie z wyzwaniami. Przeciętne zajęcia trwają 90 minut, ostatnim elementem jest rozciąganie i uspokajanie organizmu.

ROZKŁAD JAZDY I JAK DOŁĄCZYĆ?

Cykle treningowe realizowane są w kilku lokalizacjach, na czele z Zalewem Bagry. Dokładne informacje na temat godzin i terminu zbiórek biegowych dostępny jest na stronie internetowej

Stowarzyszenia - www.itmbw.pl. Co ważne, organizatorzy starają się zawsze dopasować godziny spotkań biegowych do poszczególnych grup - dla przykładu w momencie powstawania tego artykułu biegi nad Bagrami organizowane są w co drugą niedzielę o godzinie 9:30. Treningi będą odbywać się w okresie wakacji z różną regularnością, dlatego warto na bieżąco śledzić ogłoszenia organizatorów. Dla chcących dołączyć do grupy biegowej po poznaniu daty i godziny najbliższego spotkania nie pozostaje nic innego jak założyć odpowiednie obuwie sportowe oraz odzież i ruszać na podbój trasy.

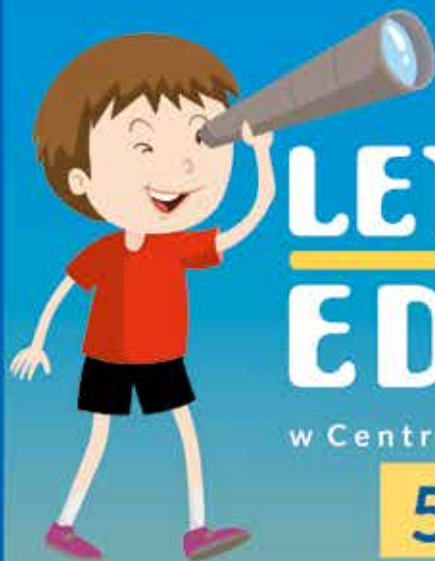
BUDŻET OBYWATELSKI W TLE SUKCESU

Nie można odmówić organizatorom determinacji i wizji realizowanej nieprzerwanie od 2013 roku (jeśli chodzi o regularne otwarte treningi, bo wybrane inicjatywy to jeszcze dalsza "historia"). Nie można również odmówić profesjonalizmu, pasji i zaangażowania do sportu wszystkim trenerom i biegaczom zaangażowanych w treningi. Warto jednak w tym miejscu zaznaczyć, że realizowane obecnie otwarte wydarzenia treningowe tworzone są w ramach serii biegów organizowanych przy wsparciu funduszy z Budżetu Obywatelskiego dla Krakowa. Ta informacja jest szczególnie istotna ze względu na fakt, że już niebawem mieszkańcy naszego miasta po raz kolejny będą wybierać inicjatywy, które ich zdaniem zasługują na wsparcie z Budżetu. Warto w tym okresie przypomnieć sobie, że środki nad którymi głosujemy faktycznie kształtują naszą najbliższą rzeczywistość!

■ Szymon Turcza-Jurczyński

■ fot. Stowarzyszenie "I Ty Możesz Być Wielki"

LETNIE ZAJĘCIA EDUKACYJNE

w Centrum Kultury Podgórze (ul. Sokolska 13)

5 – 28.07.2022 r.

- Zapraszamy uczniów szkół podstawowych (z klas I-VI)
- Zajęcia we **WTORKI** i **CZWARTKI** od 10.00 do 14.00
- Dwie grupy po maks. 15 osób w każdej

5.07/wtorek

- Warsztaty artystyczne – mydełka
- Warsztaty literackie
- Warsztaty tworzenia biżuterii

7.07/czwartek

- Warsztaty plastyczne – letnie kolaże
- Warsztaty tworzenia przypinek
- Wakacyjne zajęcia ruchowe i taneczne

12.07/wtorek

- Warsztaty artystyczne – projektujemy torby na zakupy
- Warsztaty tworzenia gier planszowych
- Warsztaty animacji poklatkowej

14.07/czwartek

- Wakacyjne zajęcia ruchowe i taneczne
- Warsztaty plastyczne – moje wymarzone wakacje
- Warsztaty artystyczne „Plamka i kreseczka” – poznajemy różne techniki malarskie

19.07/wtorek

- Letnia zabawa taneczna z animatorem

21.07/czwartek

- Warsztaty makramy
- Wakacyjne zajęcia ruchowe i taneczne
- Warsztaty artystyczne „Plamka i kreseczka” – poznajemy różne techniki malarskie

26.07/wtorek

- Warsztaty tworzenia kotków z masy solnej
- Warsztaty robotyki
- Warsztaty chemiczne

28.07/czwartek

- Warsztaty teatralne
- Wakacyjne zajęcia ruchowe i taneczne
- Warsztaty przyrodnicze

OPŁATA:

- 20 zł/blok zajęciowy (1 dzień)

ZAPISY:

• od 19 maja 2022 r.

- w Punkcie Informacyjnym CKP (ul. Sokolska 13, parter)
tel.: 12 656 36 70 wew. 30 lub 12 656 18 90
edukacja@ckpodgorza.pl
- UWAGA: liczba miejsc ograniczona!

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA PRZEGANIA WAKACYJNĄ NUDE!

Wizyta w centrum edukacji ekologicznej i dziecięcym parku rozrywki. Warsztaty robotyki, animacji poklatkowej oraz chemiczne i artystyczne. Zabawy taneczne i ruchowe oraz cały pakiet ciekawych wycieczek – m.in. do Centrum Kultury, Nauki i Zabawy – Bajka Pana Kleksa w Katowicach, gospodarstwa agroturystycznego „Zaczarowane wzgórze” w Czaławiu, czy Wioski Indiańskiej w Szczyrzu. Z Centrum Kultury Podgórze lato w mieście nie będzie nudne! Serdecznie zapraszamy uczniów szkół podstawowych (klas I-VI) do skorzystania z naszej wakacyjnej oferty. Zapisy ruszyły 19 maja. Nie zwlekajcie z decyzją, bo liczba miejsc jest ograniczona!

Wśród tegorocznych wakacyjnych propozycji dla dzieci przygotowanych przez Centrum Kultury Podgórze (ul. Sokolska 13) znalazły się: Wakacyjny Klub Juniora oraz Letnie Zajęcia Edukacyjne. Pierwszy z cykli będzie nie lada gratką dla pełnych energii i ciekawych świata urwisów lubiących ruch, wycieczki i aktywne spędzanie czasu na świeżym powietrzu. Drugi, to doskonała oferta dla tych, którzy lubią spędzać czas wolny twórczo i aktywnie – rozwijając pasje i talenty, a także zdobywając nowe umiejętności oraz wiedzę o otaczającym świecie. Terminy zajęć w ramach każdego z nich zostały ustalone tak, aby chętni mogli dowolnie łączyć ze sobą wybrane aktywności, a nawet wziąć udział we wszystkich.

ODWIEDZAMY CIEKAWE MIEJSCA, JEDZIEMY NA WYCIECZKĘ

Uczestnicy Wakacyjnego Klubu Juniora w Centrum Kultury Podgórze będą mogli m.in.: odwiedzić remizę strażacką, wziąć udział w warsztatach przyrodniczych przygotowanych przez Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza” oraz poznać historię i zwyczaje Indian Ameryki Północnej (wyjście do Parku Edukacji Globalnej – Wioski Świata). W planie są również ciekawe wycieczki: do Centrum Kultury, Nauki i Zabawy – Bajka Pana Kleksa w Katowicach, gospodarstwa agroturystycznego „Zaczarowane wzgórze” w Czaławiu oraz na zamek i do puszczy w Niepołomicach. Będzie również okazja, by rzucić się w wir zabawy w dziecięcym parku rozrywki.

Aktywności w ramach Wakacyjnego Klubu Juniora będą organizowane od 4 do 29 lipca br. – w poniedziałki, środy i piątki, w godz. 10.00–14.00 (w dni wycieczek dłużej). Regularna wysokość opłaty za udział w jednym bloku zajęciowym (poniedziałek lub środa) wynosi 40 zł. Koszt udziału w wybranej klubowej wycieczce (te będą organizowane w piątki) to 60 zł. Dla posiadaczy Karty

Juniora (karta lojalnościowa Centrum Kultury Podgórze dla najmłodszych) przygotowaliśmy ceny promocyjne, odpowiednio: 20 zł (za udział w jednym bloku zajęciowym) i 30 zł (koszt wycieczki). Kartę Juniora, w cenie 10 zł (z terminem obowiązywania do końca sierpnia 2022 r.) można kupić w Punkcie Informacyjnym CKP (ul. Sokolska 13, parter). Organizacja Wakacyjnego Klubu Juniora została dofinansowana ze środków Rady Dzielnicy XIII Podgórze.

ROZBUDZAMY CIEKAWOŚĆ, ROZWIJAMY TALENTY

W programie Letnich Zajęć Edukacyjnych przygotowanym przez Centrum Kultury Podgórze znalazły się m.in.: warsztaty literackie, teatralne i przyrodnicze. Małych naukowców z pewnością zainteresują też warsztaty robotyki oraz chemiczne. Poczucie rytmu i kondycję fizyczną będzie można szlifować podczas zajęć ruchowych i tanecznych. Dobry humor i integrację z rówieśnikami zapewni letnia zabawa taneczna z animatorem. Będzie też okazja do rozwijania malarskiego talentu (podczas warsztatów „Plamka i kreseczka”), a artystyczną wyobraźnię rozbudzą warsztaty tworzenia biżuterii. Nie zabraknie też propozycji dla młodych filmowców – z myślą o nich przygotowaliśmy warsztaty animacji poklatkowej.

Formuła cyklu oparta jest na blokach zajęciowych – dane go dnia dzieci będą uczestniczyły w kilku różnych warsztatach, nie będzie więc mowy o nudzie i monotonii. Opłata za udział w całym, jednodniowym bloku zajęciowym wynosi 20 zł. Letnie Zajęcia Edukacyjne będą organizowane od 5 do 28 lipca br., we wtorki i czwartki (w godz. 10.00–14.00), czyli naprzemiennie z aktywnościami w ramach Wakacyjnego Klubu Juniora (odbywającymi się w lipcowe poniedziałki, środy i piątki). Można więc zapisać dziecko na obydwa cykle, wypełniając w ten sposób jego cały wakacyjny tydzień ciekawymi aktywnościami i zostawiając je pod profesjonalną opieką.

INFORMACJE I ZAPISY

Zapisy do udziału w Wakacyjnym Klubie Juniora oraz na Letnie Zajęcia Edukacyjne ruszyły 19 maja br. Zgłoszenia są przyjmowane telefonicznie (pod numerem: 12 656 36 70 wew. 30 lub 12 656 18 90) oraz mailowo (edukacja@ckpodgorza.pl). Przed rozpoczęciem zajęć trzeba jednak dopełnić formalności osobiście – wypełniając stosowne formularze w Punkcie Informacyjnym CKP (ul. Sokolska 13, parter).

■ Joanna Pieczonka

■ fot. Centrum Kultury Podgórze

PODGÓRSKA PRZESTRZEŃ DOBREGO DIALOGU NABIERA ROZPĘDU

Działania projektu „Podgórska Przestrzeń Dobrego Dialogu” coraz intensywniej wypełniają pozytywnym dialogiem naszą podgórską przestrzeń! Od momentu kiedy projekt wystartował (listopad 2021) odbył się szereg działań partycypacyjnych i animacyjnych dedykowanych mieszkańcom Dzielnicy XIII. Co zatem za nami a co przed nami? Zapraszamy na krótkie podsumowanie.

Jednym z ważniejszych celów naszych działań jest rozwój i wzmacnianie owocnego dialogu pomiędzy mieszkańcami dzielnicy Podgórze i lokalnym samorządem - Radą Dzielnicy. Dlatego też Fundacja BIS przy wsparciu partnerów projektu – Rady Dzielnicy XIII Podgórze, Urzędu Miasta Krakowa oraz norweskiej fundacji Bjerkaker Learning Lab, stworzyła przestrzeń, aby dialog ten był możliwy i wnoszący dla każdej ze stron. Jedną z okazji do podejmowania dyskusji na ważne lokalnie tematy są **cykliczne debaty**. Za nami pierwsza z nich – związana z dynamicznie rozwijającym się obszarem dzielnicy: Płaszowem. Wspólnie z radnymi dzielnicowymi, reprezentantami UMK i ekspertką ds. urbanistyki, a także lokalnymi aktywistami i mieszkańcami dyskutowaliśmy nad wizją rozwoju tego terenu. Jeśli nie mieliście okazji wziąć w niej udziału to nic straconego! Debata odbyła się w formie online, a jej nagranie jest cały czas dostępne na fanpage projektu na Facebooku „Podgórze w dialogu” <https://www.facebook.com/podgorskaPDD>. Przed nami kolejne dyskusje i debaty, najbliższa z nich w październiku, dlatego też śledźcie bieżące informacje na fanpage projektu, Rady Dzielnicy i w grupie Sąsiedzkie Podgórze.

Za nami również intensywny i owocny **Warsztat Otwarty**, w którym wzięli udział lokalni aktywiści, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji kulturalnych z Podgórza. Korzystając z przestrzeni udostępnionej przez Muzeum Podgórze, uczestnicy szukali pomysłów na skuteczniejszą i efektywniejszą komunikację na linii mieszkańcy - samorząd, a także pomiędzy samymi mieszkańcami, nieformalnymi grupami czy lokalnymi organizacjami. W ramach warsztatu wyłoniła się również tzw. **Grupa Robocza** osób chętnych do dalszej pracy nad proponowanymi pomysłami.

Grupa rozpoczęła wcielanie niektórych pomysłów w życie - odbyły się pierwsze plenerowe spotkania radnych z okręgów Płaszów i Stare Podgórze z mieszkańcami. W ramach projektu przygotowaliśmy również cykl 6 warsztatów dla aktywistów miejskich pod nazwą **Akademia Dobrego Dialogu**, 4 z tych spotkań już

za nami. W ramach Akademii lokalni liderzy doskonalili swoje kompetencje związane ze skuteczną komunikacją, wzmacnianiem postaw otwartości podczas dyskusji z osobami o odmiennych poglądach, asertywnością i stawianiem granic. Jesienią odbędzie się ostatni zjazd Akademii, a jeden z warsztatów poprowadzi nasz norweski partner.

Równolegle do działań partycypacyjnych i edukacyjnych toczy się praca animacyjna - animatorki społeczne rozmawiają z mieszkańcami, wsłuchując w potrzeby lokalnej społeczności, gromadząc pomysły na możliwe działania i usprawnienia zarówno przestrzenne, jak i dotyczące kwestii społecznych. Byliśmy obecni m.in. podczas pikniku „Lato nad Bagrami” oraz Dni Otwartych Magistratu na Rynku Podgórskim, gdzie poznawaliśmy i zbieraliśmy pomysły mieszkańców na to, aby w Podgórzu żyło się lepiej, co oznacza również - mniej anonimowo. W ramach aktywności animacyjnych przeprowadziliśmy także **warsztaty „Siła sąsiedzkości”** - poświęcone tematowi dobrego sąsiedztwa - dlatego warto inwestować czas w poznanie naszego najbliższego otoczenia i dlatego wspólnie możemy zdziałać więcej niż w pojedynkę.

A co czeka nas w najbliższej przyszłości? Planujemy **kampanię edukacyjną** na temat roli Rady Dzielnicy, aby mieszkańcy mieli większą świadomość czym jest lokalny dzielnicowy samorząd, jakie są kompetencje radnych i z jakimi sprawami można się do nich zwracać. Pierwsze działania już za nami - radni z Płaszowa i Starego Podgórza ruszyli w teren, by spotkać się z mieszkańcami w duchu dialogu i otwartości na ich oddolne pomysły. Aby wspierać mieszkańców w realizacji tych pomysłów, w najbliższym czasie planujemy uruchomienie **Banku Wspierania Partycypacji**, czyli nieodpłatnych usług doradczych, konsultacyjnych i facylitacyjnych w tematach tzw. „miejskich”, z których będą mogli skorzystać lokalni aktywiści działający na rzecz swoich społeczności. Lista tematów obejmie takie zagadnienia jak: planowanie przestrzenne, ochrona środowiska, doradztwo prawne, facylitacja procesów konsultacyjnych, etc. Przed nami również kolejne debaty na żywo i kontynuacja prac grupy roboczej oraz plenerowe wydarzenia integrujące mieszkańców w przestrzeni dzielnicy. Na przełomie lata i jesieni spotkamy się wspólnie, by świętować i rozmawiać w Podgórzu.

Jak się z nami skontaktować?

Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych

www.bis-krakow.pl

tel.: + 48 12 412 15 24

Poprzez fanpage projektu Podgórze w Dialogu na FB

www.facebook.com/podgorskaPDD

Mailowo: agnieszka.dziewitek@bis-krakow.pl

aneta.szkaradek@bis-krakow.pl

Realizatorem projektu „Podgórska Przestrzeń Dobrego Dialogu” jest Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych wraz z partnerami: Urzędem Miasta Krakowa, Radą Dzielnicy XIII Podgórze oraz norweską organizacją pozarządową Bjerkaker Learning Lab. Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

„STAŁ DWÓR SZLACHECKI”... ALE TYLKO PÓŁ ROKU!

Muzeum Podgórze, oddział Muzeum Krakowa zaprasza na wyjątkową wystawę czasową „Stał dwór szlachecki”. To wyjątkowa próba opowiedzenia o mieście za pośrednictwem historii czterech majątków: Prokocimia, Woli Duchackiej, Bieżanowa i Piasek Wielkich.

WYJĄTKOWA MIESZANKA

O tym, że tradycja i historia Krakowa jest szalenie złożonym i skomplikowanym zagadnieniem chyba nie trzeba nikogo przekonywać. Kurator wystawy - Pani Melania Tutak razem z pracownikami Muzeum Miasta Krakowa wychodzą jednak naprzeciw wszystkim zafascynowanym miejską tradycją i lokalną architekturą. Co ciekawe, do współtworzenia wystawy zaproszono organizacje społeczne oraz aktywistów działających na rzecz lokalnego dziedzictwa. Ekspozycja jest swego rodzaju podziękowaniem za ich aktywność i nieoceniony wkład w pielęgnowanie i odkrywanie lokalnych historii - to dodatkowy aspekt zwiedzania, na który warto zwrócić uwagę. Wystawę podzielono na części, każda z nich dotyczy innego aspektu życia dworu i podmiejskiego pałacu. Ponadto każdy obiekt otrzymał swój własny kolor wybrany przez pracowników muzeum, który towarzyszy poświęconym mu fotografiom, opowieściom i przestrzeniom. Wystawa została pomyślana tak, aby jej goście poczuli się jak goście historycznych dworów.

W części zatytułowanej „Z drewna lecz podmurowany” znajdują się informacje na temat historii i architektury budynków. „Ogrody” prezentują urodę terenów przydworskich, a w „Sali Balowej” znajdują się informacje o właścicielach i mieszkańcach. Część „Dobroczynność” prezentuje działalność charytatywną

mieszkańców i właścicieli majątków. W części „Fora ze dwora” prezentowane są powojenne losy majątków. Ekspozycję kończy przestrzeń „Spotkanie”, zaaranżowana przy współpracy i zaangażowaniu aktywistów i stowarzyszeń działających na terenach dawnych obszarów dworskich Podgórze. Całą narrację towarzyszą pamiątki rodzinne „rozsypane” na całej przestrzeni wystawy, co przypomina gubione podczas ucieczki artefakty spakowanego naprędce życia. Wszystkie te elementy składają się na przekaz merytoryczny oraz emocjonalny, angażujący możliwie dużo zmysłów zwiedzających.

WYJĄTKOWA GENEZA POWSTANIA

Wystawa powstawała w trudnym okresie pandemii COVID-19. Końcowe etapy prac nad wystawą zbiegły się dodatkowo z początkiem agresji rosyjskiej na Ukrainę, co wymusiło ucieczkę przed wojną milionów Ukraińców, którzy swoje życie, przeszłość i dorobek pokoleń musieli nagle spakować do jednej walizki. Jak podkreślają organizatorzy wystawy zaangażowani w jej powstawanie, te dwa tragiczne wydarzenia dodały wystawie niezwykle aktualny wymiar, przestrzegając, że historia nieustannie i bezlitośnie się powtarza. Wszystkich zainteresowanych wystawą zapraszamy do budynku przy ulicy Limanowskiego 51. Wystawa jest dostępna dla zwiedzających od środy do niedzieli między 10:00 a 17:00. Co ważne, wystawa jest ograniczona czasowo - Muzeum planuje jej likwidację w styczniu 2023 roku.

- Szymon Turcza-Jurczyński
- fot. Muzeum Miasta Krakowa

PRZEDSZKOLAKI ZDOBYŁY KOPCE

Wejściem na Kopiec Józefa Piłsudskiego zakończyła się wiosenna edycja projektu edukacyjnego „Przedszkolaki szlakiem kopców krakowskich”, któremu patronuje Przewodniczący Rady Miasta Krakowa Rafał Komarewicz.

W projekcie udział wzięły przedszkolaki z Samorządowego Przedszkola nr 11, ul. Saska 11.

Bardzo się cieszę, że zechcieliście być podróżnikami i turystami w Krakowie, odkrywając piękno znajdujących się na terenie miasta kopców. Może nie było łatwo, może wycieczki na kopce były dla niektórych z Was wyczerpujące. Tym bardziej to doceniam, że podjęliście to wyzwanie! A Wy z pewnością docenicie piękne widoki, które rozciągają się po wejściu na szczyt. Bardzo dziękuję pomysłodawczyniom projektu „Przedszkolaki Szlakiem Kopców Krakowskich” – Ewie Gubale, Anecie Stachyrze i Anna Stockiej, że wpadły na ten świetny pomysł i doprowadziły do jego realizacji. Za nami wiosenna odsłona projektu, a kolejna jesienna, przed nami. Do zobaczenia na szlaku na krakowskie kopce! – mówił do przedszkolaków-zdobywców Rafał Komarewicz, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa.

Celem nadrzędnym projektu jest rozwijanie u dzieci więzi z najbliższym środowiskiem przez poznawanie bogactwa miejsc, w których żyją, pielęgnowanie zwyczajów i obrzędów oraz poznawanie kultury materialnej. Dzieci podczas wycieczek mają możliwość poznania swoich rówieśników, nawiązania nowych relacji oraz wspólnego rozwijania zainteresowań związanych z historią i kulturą Krakowa. Program realizowany jest w dwóch turach – wiosennej i jesiennej, której początek planowany jest na wrzesień 2022 r. Warto zaznaczyć, że jest to już trzecia edycja projektu, który z roku na rok obejmuje coraz większą liczbę dzieci przedszkolnych. Wiosenna edycja projektu ruszyła 4 maja, a zakończyła się 31 maja na Kopcu Piłsudskiego.

Przedszkolakom sprzyjała piękna majowa aura, a budząca się do życia przyroda zachęcała do spędzania czasu w zielonych miejskich przestrzeniach. Kopce niewątpliwie są miejscem, gdzie walory przyrodnicze łączą się z historią naszego miasta – mówiła Aneta Stachyra, jedna z pomysłodawczyń projektu.

Projekt realizowany jest przez Centrum Młodzieży im. dra Henryka Jordana. Wszyscy uczestnicy mają zapewniony przejazd na cztery krakowskie kopce oraz licencjonowanego przewodnika. Cztery wycieczki dla każdego z przedszkoli samorządowych biorących udział w projekcie zostały zwieńczone wystawą plastycznych prac przestrzennych, które były podsumowaniem projektu. Jesienią realizowana będzie druga tura projektu, w której weźmie udział 16 kolejnych przedszkoli. Partnerem projektu jest Krakowski Oddział Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP. (ŁN)

SEZON SPARINGOWO-TRENINGOWY

Letni okres przygotowawczy dla piłkarzy czas zacząć. Garbarnia rozpoczyna lato starciem ze znaną wszystkim mieszkańcom Krakowa TS Wisłą Kraków. Choć mecz zakończył się triumfem drużyny z Reymonta, obie strony traktują mecz przede wszystkim jako okazję do rozwoju kadry.

DEBIUTY I TESTY

Mecze sparingowe, zwłaszcza na samym początku lata to najlepszy moment do sprawdzenia kadry. W trakcie meczu z Białą Gwiazdą w drużynie z Ludwinowa wystąpiło dwóch zawodników testowanych. Swoje szanse otrzymali Jakub Sutor oraz Bartłomiej Gruszkowski, którzy rozpoczęli letni okres przygotowawczy z pierwszą drużyną. Dodatkowo w sobotnim spotkaniu z Wisłą Kraków debiut w brązowo-białych barwach zanotował Adam Żak, który związał się z Garbarnią rocznym kontraktem. Tak występ tego zawodnika komentował trener „Brązowych” Maciej Musiał: *„To taki typ napastnika, który pasuje do naszego sposobu grania. Adam to zawodnik, który potrafi utrzymać piłkę w trzeciej strefie, szuka prostopadłych podań, potrafi sfinalizować akcje z pola karnego. Dziś miał sytuację, której nie wykorzystał, ale trzeba pamiętać, że jest z nami zaledwie od kilku dni i nie zna jeszcze wszystkich zachowań, których będziemy od niego oczekiwać. Z czasem wszystkiego będzie się uczył i myślę, że będzie dla nas dużym wzmocnieniem”*. Jak podaje Klub, w letnim oknie transferowym Garbarnia zamierza pozyskać i ostatecznie przyjąć do zespołu nawet ośmiu nowych zawodników!

POWROTY, ROTACJE I WZMOCNIENIA

Trener „Brązowych” ma do dyspozycji nowych zawodników, ale zmagają się też z brakami kadrowymi pośród członków podstawowego, sprawdzonego w poprzednich sezonach składu. W rywalizacji z 13-krotnym mistrzem Polski nie wzięli udziału: Mateusz Bartków, Mateusz Bartusik, Kacper Ciuruś, Bartłomiej Niedzielski, a także Jakub Banach. Dla tych zawodników najbliższe miesiące to przede wszystkim okazja do spokojnego powrotu po kontuzjach (Mateusz Bartków zmagają się na przykład z kontuzją obręczy barkowej oraz kości śródreżca). Część z nich może przyszły sezon ligowy spędzić w innych zespołach, przebywając na wypożyczeniu.

PERSPEKTYWA DŁUGOTERMINOWA

Mecz z „Białą Gwiazdą” zakończył się ostatecznie wynikiem 3:1. Jedyne goła dla drużyny z Podgórze zdobył niezawodny w tym sezonie Michał Feliks - w swoim stylu, po szybkim kontrataku. Jak spotkanie ocenia trener Musiał? *„Graliśmy swój futbol, byliśmy dobrze zorganizowani. Stworzyliśmy sytuacje bramkowe, których jednak nie wykorzystaliśmy. Z pierwszej połowy jestem zadowolony. Po przerwie dokonaliśmy kilku zmian w składzie i widać było, że brakuje nam jakości. Zarysowała się wówczas wyraźna przewaga Wisły, którą wykorzystała zdobywając dwie bramki”*. Na stadionie przy ulicy Rydlówka 23 nikt nie czuje się pokonany, a końcowy gwizdek meczu z „Białą Gwiazdą” oznacza dla kadry trenerskiej początek okresu przygotowawczego.

■ Szymon Turcza-Jurczyński
■ fot. Archiwa RKS Garbarnia Kraków

PATRZĄC NA PODGÓRZE

Dzisiejszy Kraków powstał z połączenia trzech miast. Dopiero na początku XX w. przyłączono do niego Podgórze, które niegdyś funkcjonowało jako osobne miasto. W 1915 r., o czym pisaliśmy w jednym z poprzednich numerów „Głosu Podgórza”, na obecnym Moście Krakusa prezydent Krakowa, Juliusz Leo, i burmistrz Podgórza, Franciszek Maryewski, podali sobie ręce i w ten sposób ponad stuletnie dzieje funkcjonowania Podgórza jako osobnego organizmu miejskiego dobiegły końca.

Niecałe 50 lat później do krakowsko-podgórskiej aglomeracji dołączyła jeszcze Nowa Huta - co nie od początku było pomysłem oczywistym. Planowana pierwotnie na 60 tys. ludzi, rozrośnięta jednak do ponad 200 tys., była na tyle oddalona od Krakowa, że mogła funkcjonować oddzielnie, jak podobne miasta na Górnym Śląsku. Jednak w 1951 r. zdecydowano się i ją włączyć do Krakowa.

W ten sposób Kraków stał się metropolią. Z jednej strony cieszyło to mieszkańców nowych dzielnic, z drugiej – cóż, wiedzieli oni, że zabytki i ciekawe, ukośchane przez nich miejsca na Podgórzu czy w Nowej Hucie będą musiały konkurować z Wawelem, Sukiennicami i Barbakanem. I że trudno im będzie w tej konkurencji zwyciężyć. Tak stało się rzeczywiście - w przewodnikach turystycznych nie poświęca się im tyle miejsca, ile zajmowałyby, gdyby zachowały swoją samodzielność.

Spróbujmy choć trochę to nadrobić, zwłaszcza że zbliżają się wakacje, czas wędrowek i spacerów - spojrzmy na Podgórze w jego historycznym rozwoju, przechodząc przez kolejne epoki tak, jakbyśmy oglądali je z lotu ptaka.

Zaczynając od X w., w którym narodziła się nasza państwo-wość, widzimy łagodne pagórki Krzemionek z bielącymi się gdzieniegdzie urwiskami wapiennych skał. Na szczycie jednego z nich wznosi się tajemniczy kopiec uchodzący za mogiłę założyciela Krakowa, księcia Kraka, a otaczają go liczne mniejsze kopce, z których żaden nie zachował się do naszych czasów, jednak wiemy o nich z dawnych planów. Jeszcze w XIX w. istniał jeden z nich, mniej więcej w tym miejscu, gdzie jest dziś kamieniołom Liban. Mierzył ponad metr wysokości i uchodził za mogiłę matki Kraka. To wszystko, co o nim wiemy.

Nieco dalej od kopca dostrzegamy zachowany do dziś kościółek św. Benedykta, o którym szerzej czytaliśmy w jednym z wcześniejszych „Głosów”. To bardzo tajemnicza budowla, niewiele o niej wiemy, poza jednym: w czasach, kiedy ją wzniesiono, mury kościoła były w Polsce taką rzadkością, że musiał istnieć jakiś ważny powód, dla którego ją tu wystawiono.

Poniżej wzgórz, na których stały kopiec i kościół, widzimy rozciągające się na dość sporym obszarze bagna i rozlewiska. Pamięć o nich przechowuje dzisiejsza nazwa: Zabłocie. Ówczesna Wisła była bardzo kapryśną rzeką - wysychała w lecie, a na wiosnę i jesień tworzyła wielkie rozlewiska, więc nie dało się mieszkac na jej brzegach. Stary Kraków, co dziś ze względu na zabudowę trudno dostrzec, leżał na szczycie wzgórza. Można się o tym przekonać, stając na ul. Szpitalnej, przy Teatrze Słowackiego. W tle widać Wawel - i jest on dokładnie na tym samym poziomie, co my, wcale nie wyżej.

Sytuacja na terenie obecnego Podgórza zmieniła się zasadniczo po ulokowaniu przez króla Kazimierza Wielkiego miasta o nazwie Kazimierz. Szybując nad nim, dostrzegamy, że pierwotnie leżało ono na ogromnej wiślanej wyspie. Śladem nieistniejącej już odnogi, która go opływała, są dzisiejsze Planty Dietlowskie i al. Ignacego Daszyńskiego.

Król Kazimierz uposażył nowe miasto wioskami na naszym brzegu Wisły, by stały się zapleczem gospodarczym Kazimierza, tak jak Krowodrza była zapleczem Krakowa. Nowe tereny miały także inne zalety. Fakt, że były podmokłe, przeszkadzał wprawdzie w rozbudowie, ale pozwalał wykorzystywać je jako źródło piasku, żwiru i gliny do wyrobu cegieł. Zaś z tutejszych kamieniołomów można było pozyskiwać biały kamień do budowy murów miejskich, domów mieszkalnych i kościołów. Szybko więc zaczęły powstawać tu liczne warsztaty, w tym także te, które pracowały na potrzeby wawelskiego zamku. Słynny budowniczy kaplicy Zygmuntońskiej, Bartłomiej Berecci, był mieszczaninem kazimierskim i właśnie tu prowadził swoje interesy.

Z tego okresu pochodzą także pierwsze widoki tego, co działo się w budownictwie na prawym brzegu Wisły. Zawdzięczamy to faktowi, że najpiękniejsza panorama Wawelu i Krakowa rozciąga się z Podgórza, a w szczególności - z Kopca Kraka. Artyści, wybierając punkt obserwacyjny właśnie tutaj i z tej perspektywy malując miasto, zamieszczali na pierwszym planie obiekty usytuowane w okolicach dzisiejszego Rynku Podgórskiego. Tu znajdował się wylot mostu, który siedł od kazimierskiej bramy Solnej (zwanej też Wielicką) do zabudowań po drugiej stronie, gdzie dziś są ulice: Staromostowa i K. Brodzińskiego. Inną pamiątką po tych czasach jest ul. Celna, gdzie wówczas pobierano cło, a po wsiach, które król podarował miastu Kazimierz, pozostały nazwy: Janowa Wola, Czyżówka czy Zabłocie.

Wróćmy jeszcze do kazimierskiej bramy, która prowadziła na obecne Podgórze. Jej nazwy: Solna, Wielicka (a także nazwa sąsiedniej bramy: Bocheńska) wskazują, że prowadziły one na trakt wiodący do kopalni soli w Wieliczce i dalej, do Bochni. Kopalnie te, zreformowane przez Kazimierza Wielkiego, dawały państwu ogromny dochód, ale sól trzeba było przetransportować do odbiorców w innych częściach kraju. Dlatego w okolicach dzisiejszego Placu Bohaterów Getta zorganizowano wielki port solny. Dziś, nawet z lotu ptaka, nie dostrzeżemy jego śladów, ale pamięć o nim przetrwała znów w nazewnictwie. Między Placem Bohaterów Getta a Wisłą biegną ulice: Solna i Port Solny, a także znajdują się tzw. Solne Koszary, które oprócz kopca Kraka i kościółka św. Benedykta zalicza się do najstarszych budowli Podgórza. Pierwotnie był tu skład solny, a gmach wystawiono w 1787 r.

Trzy lata wcześniej, w 1784 r., austriacki cesarz Józef II (projektorem W. A. Mozarta, świetnie odmalowany w znanym filmie M. Formana pt. „Amadeusz”) postanowił założyć nowe miasto na prawym brzegu Wisły. Był to efekt nieudanej okupacji Kazimierza, który najpierw po I rozbiorze Polski Austria zajęła, a potem musiała go zwrócić prawowitym właścicielom. Wtedy właśnie w umyśle austriackich urzędników powstał pomysł miasta, które miało konkurować z Krakowem. Pierwotnie – jak wynika z tzw. planu Hoefferna – zamierzano je ulokować na Ludwinowie, w miejscu obecnego osiedla Podwawelskiego. Pomysł jednak został odrzucony – i całe szczęście, bo 30 lat później, w 1813 r., wiel-

ki wylew Wisły utworzył pomiędzy Wawelem a Skalkami Twardowskiego olbrzymie jezioro. Strach pomyśleć, jaki los spotkałby mieszkańców tego miasta, gdyby zostało wzniesione.

Ostatecznie zlokalizowano go gdzie indziej – w miejscu centrum dzisiejszego Starego Podgórze, gdzie biegła droga łącząca Kraków z jednej strony z Wieliczką i Bochnią (a dalej – Tarnowem, Przemyślem i Lwowem), a z drugiej strony – z Kalwarią, Wadowicami i Bielskiem-Białą. Takie usytuowanie dawało nowemu miastu faktycznie większe możliwości rozwoju, choć, niestety, nie terytorialnego, bo osada musiała się pomieścić na wąskim przesmyku między skałami Krzemionek a Wisłą.

Teren ten został zabudowany bardzo szybko. W kilkadziesiąt lat powstało miasto, które znamy i które w niezmiennym kształcie dotrwało prawie do końca lat 90-ych XX w. Gdy w 1993 roku znany amerykański reżyser, Steven Spielberg, przyjechał tu, by kręcić „Listę Schindlera”, dziwił się, jak niewiele w scenografii musi zmieniać. Ulice miały praktycznie taki sam wygląd, jak w czasach okupacji. Dziś byłoby to już niemożliwe, bo pojawiły się współczesne plomby, czyli budynki wstawione w puste place bądź wzniesione w miejscu pierwotnej zabudowy. Jednak pomimo tych współczesnych ingerencji nadal nie brak tu miejsc, gdzie można się poczuć jak w XIX w.

Niestety, straciliśmy jeden z najważniejszych obiektów z wczesnej fazy budowy miasta. Był to tzw. Ökonomischegebäude, czyli pierwszy ratusz, w którym mieściła się kaplica użytkowana przez różne wyznania oraz koszary. Tę ostatnią funkcję przejęła budowla, po której dziś pozostało już tylko puste miejsce – obecny Plac Niepodległości. Samą budowlę zburzono w latach 50-ych XX w. Ówczesne komunistyczne władze nie uznały za ważne zachować ją dla potomności, choć z tego właśnie miejsca w październiku 1918 r. rozpoczęła się akcja por. Antoniego Stawarza, która doprowadziła do oswobodzenia Krakowa spod 120-letniej niewoli austriackiej.

Zachowały się za to inne budowle z pierwszego okresu funkcjonowania miasta. Są to np. cztery niskie budynki przy Rynku Podgórskim. Dwa z nich: kamienice Pod Czarnym Orłem i Pod Białym Orłem (kolejno: Rynek Podgórski 13. i 14.) ocalały w pierwotnej formie, za stromym dachem. Natomiast dwa kolejne: dom Pod Jeleniami (Rynek Podgórski 12.) oraz kamienica naprzeciw niego, pod nr 11., zostały nadbudowane w późniejszym czasie. Najważniejszy z nich był budynek Pod Białym Orłem, bo w nim mieścił się pierwszy ratusz Podgórze. Kolejny ratusz wystawiono po drugiej stronie ulicy w połowie XIX w. – to reprezentacyjny gmach obecnego Magistratu Podgórskiego.

Z początkowego okresu istnienia miasta zachowały się jeszcze trzy zajazdy przy obecnej estakadzie Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, która przebiega nad ul. Wielicką. W stojącym obok estakady

budynku dziś znalazło swą siedzibę Muzeum Podgórze, a dawniej był to zajazd Pod św. Benedyktem, przerobiony w późniejszym okresie na koszary. To miejsce także związane jest z akcją por. A. Stawarza. W październiku 1918 r. rozegrał się tu jeden z epizodów tej akcji, gdy oddział por. K. Pustelnika zbuntował się przeciwko Austriakom i zajął budynek obecnego Dworca Kolejowego Kraków-Podgórze. Budynkowi obecnego Muzeum Podgórze przywrócono podczas renowacji rokokowe zdobienia na pilastrach. Konserwatorom zabytków pomógł fakt, że jest to bliźniaczy budynek do stojącego przy Rynku Podgórskim, na którym zdobienia zachowały się w całości i to mimo znacznej przebudowy.

Jednym z najokazalszych obiektów Podgórze, który rzuca się w oczy każdemu, jest kościół św. Józefa. Jego wezwanie – oprócz sakralnego charakteru – nawiązuje też do osoby cesarza Austrii, Józefa II, którego dekretem Podgórze zawdzięcza swoje istnienie. Od niego też pochodzą nazwy dwóch ulic: Józefińskiej na Podgórzu oraz Józefa na Kazimierzu. W kamienicy położonej u wylotu tej drugiej cesarz zatrzymał się podczas swojej wizyty w Krakowie.

Kościół św. Józefa nie zachował się w pierwotnej formie. Obecna, neogotycka, zawdzięcza przebudowie z początku XX w., którą przeprowadzono według projektu znanego krakowskiego architekta, Jana Sasa Zubrzyckiego. Natomiast za kościołem, z tyłu, można obejrzeć oryginalną dzwonnice wzniesioną w stylu józefińskim – czyli w stylu chłodnego, uproszczonego, pozbawionego ozdób klasycyzmu. Pierwotnie kościół miał także typowy dla tego okresu kształt – z wieżą umieszczoną z przodu, przez którą wchodziło się do wnętrza. Takie świątynie, preferowane przez władzę, powstały wtedy w wielu miejscach jego imperium. U nas spotykamy je często na Podhalu.

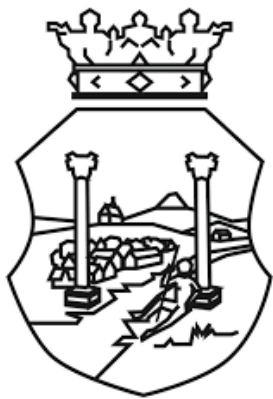
Z boku kościoła, na jednej z przypór, zachowała się jeszcze jedna pamiątka z wczesnego okresu powstania miasta. To płyta nagrobna Teresy Ripper – matki sławnego admirała austriackiego, Juliusza Rippera, który przyszedł na świat we wzmiankowanym tu już domu Pod Jeleniami (Rynek Podgórski 13.).

Gdy spogląda się na Podgórze i jego historię z lotu ptaka, wiadać, że powstawało ono jako miasto przemysłowe. W pierwszym okresie jego budowy mieszkańcy byli w ogóle zwolnieni z podatków, więc w tym czasie przeniosło się tu wiele krakowskich firm. Podgórze zaczęło odbierać Krakowowi znaczną część dochodów, przyczyniając się do jego gospodarczego upadku. Jednak sytuacja zmieniała się po 1850 r., kiedy to Austriacy postanowili przekształcić Kraków w twierdzę. Fortyfikacje z jednej strony ograniczały rozwój terytorialny zarówno Krakowa, jak i Podgórze, ale z drugiej – zapotrzebowanie na cegłę i robociznę sprawiło, że oba te miasta zaczęły się bujnie rozwijać pod względem architektonicznym. Cegielnie, kamieniołomy, fabryki dachówek i zakłady produkujące maszyny mogły liczyć na duże zamówienia tak od wojska, jak i od miasta, a także od osób prywatnych.

Podgórze, gdzie takich zakładów było szczególnie dużo, weszło wtedy w okres prawdziwej prosperity. Bogaciło się, zaludniało i piękniało z każdym dniem. Jego rozwój przebiegał w tak niezwykłym tempie, że gdy w 1907 roku prezydent Krakowa, Juliusz Leo, zaproponował mu przyłączenie się do Krakowa, w podgórzezanach zrodziły się wątpliwości, czy warto wchodzić w taki układ. Wzniesli swoje miasto na błotach i bagnach, a uczyniwszy je miejscem postępu, kreatywności i dobrobytu, prawdziwie je pokochali. I to właśnie ich decyzje przeciągnęły sprawę o osiem lat.

■ Maciej Mieizan

■ fot. Maciej Mieizan

PO Podgórze

RUSZAJ NA SPACER....

Sezon letni czas zacząć. A jak lato, czyli upały i słońce, to na spacer najlepiej wybrać się w miejsce oferujące cień, relaks i ochłodę. Jest taki teren w "Trzynastce", który oferuje wszystkie te elementy!

BAGRY

1

ZALEW

Główny cel wycieczek, planów na weekend czy wolne popołudnie. Zalew kusi pięknymi widokami, cieniem, zapleczem pozwalającym na aktywny wypoczynek jak i relaks na piasku. Pozycja obowiązkowa dla wszystkich!

2

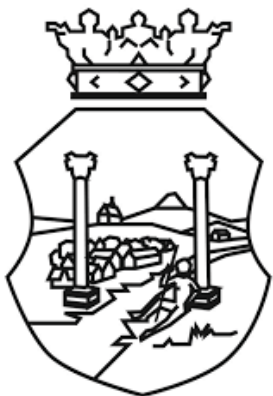
SZCZYT

Propozycja przede wszystkim dla aktywnych spacerowiczów, sportowców i szukających bliskości natury. Najmniej zagospodarowany brzeg Bagrów kusi bujną roślinnością i wyciszonymi trasami.

3

TĘŻNIA

Kolejna już w naszym mieście, sprawdzi się doskonale jako dopełnienie wizyty na Bagrach. Położona przy lasu, polecamy ją w formie przystanku w trakcie trasy wokół Zalewu.

PO Podgórze

**RUSZAJ NA
SPACER....**

ZAJRZYJ DO NUMERU I POZNAJ NASZE
PROPOZYCJE TRASY PO DZIELNICY XIII